
Natya Shastra Chapter 8

நாட்டியஸாஸ்த்ரம் அத்யாய: 8

Document Information

Text title : naaTyashaastra adhyaaya 8

File name : natya08.itx

Category : nATyashAstra, major_works, bharata

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sage Bharata

Transliterated by : dpadmakar at hotmail.com

Proofread by : dpadmakar at hotmail.com

Latest update : August 22, 2020

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

Natya Shastra Chapter 8

நாட்யஸாஸ்த்ரம் அத்⁴யாய: 8

॥ ஸ்ரீரஸ்து ॥

ப⁴ரதமுநிப்ரணீ²தம் நாட்யஸாஸ்த்ரம்
அஷ்டமோ⁵த்⁴யாய:

ரு²ஷ்ய: ஊச: 1

பா⁴வாநாம் ச ரஸாம் ச ஸமுத்தா²நம் யதா²க்ரமம் |
தவத்ப்ரஸாதா³ச்ச²ருதம் ஸர்வமிச்சா²மோ வேதி³தும் புந: ॥ 1 ॥

நாட்யே கதிவித:⁴ கார்ய: தஜ்ஜ்ஞைரூரபி⁴நயக்ரம: |
கதம் வாபி⁴நயோ ஹ்யேஷ கதிபே⁴த்³ஸ்து கீர்தித: ॥ 2 ॥

ஸர்வமேதத்³யதா²தத்த்வம் கத²யஸ்வ மஹாமுநே |
யோ யதா²பி⁴நயோ யஸ்மிந் யோக்தவ்ய: ஸித்³தி⁴மிச்ச²தா ॥ 3 ॥

தேஷாம் து வசநம் ஸ்ருத்வா முநீநாம் ப⁴ரதோ முநி: |
ப்ரத்யவாச புநர்வாக்யம் சதுரோ⁵பி⁴நயாந் ப்ரதி ॥ 4 ॥

அஹம் வ: கத²யிஷ்யாமி நிகி²லேந தபோத⁴நா: |
யஸ்மாத³பி⁴நயோ ஹ்யேஷ விதி⁴வத் ஸமுதா³ஹ்ரு²தம் ॥ 5 ॥

யது³க்தம் சத்வாரோ⁵பி⁴நய இதி தாந் வர்ணயிஷ்யாம: | அத்ராஹ - அபி⁴நய
இதி கஸ்மாத் | அத்ரோச்யதே - அபீ⁴த்யபஸர்க:³ ணீஞ் இதி ப்ராபணூர்த²கோ
தா⁴து: | அஸ்யாபி⁴நீ²த்யேவம் வ்யவஸ்தி²தஸ்ய ஏரஜித்யச்ப்ரத்யத்யயாந்தஸ்யாபி⁴நய
இத்யேவம் ரூபம் ஸித்³த⁴ம் | ஏதச்ச தா⁴த்வர்தா²நுவசநோவதா⁴ர்யம் ப⁴வதி |
அத்ர ஸ்லோகௌ -

அபி⁴பூர்வஸ்து ணீஞ் தா⁴துராபி⁴முக்²யார்த²நிர்ணயே |
யஸ்மாத்தபதா³ர்தா²ந்நயதி தஸ்மாத³பி⁴நய: ஸம்ரு²த: ॥ 6 ॥

விபா⁴வயதி யஸ்மாச்ச நாநார்தா²ந் ஹி ப்ரயோக³த: |
ஸாகா²ங்கோ³பாங்க³ஸம்யுக்தஸ்தஸ்மாத³பி⁴நய: ஸம்ரு²த: ॥ 7 ॥

சதுர்விதீஸ்சைவ பீவேந்நாட்டயஸ்யாபீநயோ தீவிஜா: |
அநேகபீதீவாஹூயம் நாட்டயம் ஹ்யஸ்திந் ப்ரதிஷ்டீதம் || 8 ||

ஆங்கீகோ வாசிகஸ்சைவ ஹ்யாஹார்ய: ஸாத்த்விகஸ்ததா² |
ஜ்ஞேயஸ்த்வபீநயோ விப்ரா: சதுர்தா⁴ பரிகல்பித: || 9 ||

ஸாத்த்விக: பூர்வமுத்தஸ்து பா⁴வைஸ்ச ஸஹிதோ மயா |
அங்கா³பீநயமேவாதெள³ கீதீதோ மே நிபோ³தீத || 10 ||

த்ரிவிதீஸ்த்வாங்கீகோ தீய்நேய: ஸாரீரோ முக²ஜஸ்ததா² |
ததா² சேஷ்டாக்ரூ³தஸ்சைவ ஸாகா²ங்கோ³பாங்கீஸம்யுத: || 11 ||

ஸிரோஹஸ்தகடீதீக்ஷ: பார்ஸ்வபாதீஸமந்வித: |
அங்கீப்ரத்யங்கீஸம்யுக்த: ஷட்³ங்கோ³ நாட்டயஸங்கீரஹ: || 12 ||

தஸ்ய ஸிரோஹஸ்தோர:பார்ஸ்வகடீபாதீத: ஷட்³ங்கா³நி |
நேத்ர⁴பூநாஸாதீரகபோலசிபீ³காந்யபாங்கா³நி || 13 ||

அஸ்ய ஸாகா² ச ந்ரூ³த்தம் ச ததை²வாங்குர ஏவ ச |
வஸ்தூந்யபீநயஸ்யேஹ விஜ்ஞேயாநி ப்ரயோக்த்ரூ³பி: || 14 ||

ஆங்கீகஸ்து பீவேச்சா²கா² ஹ்யங்குர: ஸுசநா பீவேத் |
அங்கீஹாரவிநிஷ்பந்நம் ந்ரூ³த்தம் து கரணஸ்யம் || 15 ||

முக²ஜே⁵பீநயே விப்ரா! நாநாபா⁴வரஸாஸ்யே |
ஸிரஸ: ப்ரதீமம் கர்ம கீதீதோ மே நிபோ³தீத || 16 ||

ஆகம்பிதம் கம்பிதம் ச தூ⁴தம் விதூ⁴தமேவ ச |
பரிவாஹிதமாதூ⁴தமவதூ⁴தம் ததா²ஞ்சிதம் || 17 ||

நிஹஞ்சிதம் பராவ்ரூ³த்தமுத்தக்ஷிப்தம் சாப்யதோ⁴கீதம் |
லோலிதம் சைவ விஜ்ஞேயம் த்ரயோதீ³ஸவிதா⁴ம் ஸிர: || 18 ||

ஸநைராகம்பநாதூ³ர்தீ⁴வமதீ⁴ஸ்சாகம்பிதம் பீவேத் |
தீருதம் ததீ³வ பீஹுஸ: கம்பிதம் கம்பிதம் ஸிர: || 19 ||

ந்ரூ³ஜஸ்தீ²தஸ்ய சோர்தீ⁴வாத:⁴ க்ஷேபாதா³கம்பிதம் பீவேத் |
பீஹுஸஸ்சலிதம் யச்ச தத்கம்பிதமிஹோஸ்யதே || 20 ||

ஸம்ஜ்ஞோபதீ³ஸப்ரூ³ச்சா²ஸு ஸ்வபா⁴வாபா⁴ஷணே ததா² |
நிர்தீ³ஸாவாஹநே சைவ பீவேதா³கம்பிதம் ஸிர: || 21 ||

ரோஷே விதர்கே விஜ்ஞாநே ப்ரதிஜ்ஞாநே⁵த² தர்ஜநே |
ப்ரஸ்நாதிஸயவாக்யேஷு ஸிர: கம்பிதமிஷ்யதே || 22 ||

ஸிரஸோ ரேசநம் யத்து ஸநைஸ்தத்³ து⁴தமிஷ்யதே |
த்³ருதமாரசநாதே³த்³விது⁴தம் து ப⁴வேச்சி²ர: || 23 ||

அநீப்ஸிதே விஷாதே³ ச விஸ்மயே ப்ரத்யயம் ததா² |
பார்ஸ்வாவலோகநே ஸூந்யே ப்ரதிஷேதே⁴ து⁴தம் ஸிர: || 24 ||

ஸீதக்³ரஸ்தே ப⁴யார்தே ச த்ராஸிதே ஜ்வரிதே ததா² |
பீதமாத்திரே ததா² மத்³யே விது⁴தம் து ப⁴வேச்சி²ர: || 25 ||

பர்யாயஸ: பார்ஸ்வக³தம் ஸிர: ஸ்யாத் பரிவாஹிதம் |
ஆது⁴தமுச்ச்யதே திர்யக் ஸக்ரு³து³த்³வாஹிதம் து யத் || 26 ||

ஸாத⁴நே விஸ்மயே ஹர்ஷே ஸ்மிதே சாமர்ஷிதே ததா² |
விசாரே விஹ்ரு³தே சைவ லீலாயாம் பரிவாஹிதம் || 27 ||

க³ர்வேச்சா²த்³ர்ஸநே சைவ பார்ஸ்வஸ்தோ²ர்த⁴வநி⁴க்ஷணே
ஆது⁴தம் து ஸிரோ ஜ்ஞேயமாத்மஸம்பா⁴வநாதி³ஷு || 28 ||

யத்³த⁴:⁴ ஸக்ரு³தா³க்ஷிப்தமவது⁴தம் து தச்சி²ர: |
ஸந்தே³ஸாவாஹநாலாபஸம்ஜ்ஞாதி³ஷு நதி³ஷ்யதே || 29 ||

கிஞ்சித் பார்ஸ்வநதக்³ரீவம் ஸிரோ விஜ்ஞேயமஞ்சிதம் |
வ்யாதி⁴தே மூர்சி²தே மத்தே சிந்தாயாம் ஹநுதா⁴ரணம் || 30 ||

உத்க்ஷிபாம்ஸாவஸக்தம் யத்குஞ்சிதப்⁴ரூலதம் ஸிர: |
நிஹஞ்சிதம் து விஜ்ஞேயம் ஸ்தீர்ணமேதத் ப்ரயோஜயேத் || 31 ||

க³ர்வே மாநே விலாஸே ச பி³வ்வோகே கிலகிஞ்சிதே |
மோட்டாயிதே குட்டமிதே ஸ்தம்ப⁴மாநே நிஹஞ்சிதம் || 32 ||

பராவ்ரு³த்தாநுகரணத் பராவ்ரு³த்தமிஹோச்ச்யதே |
தத் ஸ்யாந்முகா²பஹரணே ப்ரு³ஷ்ட²த: ப்ரேக்ஷணாதி³ஷு || 33 ||

உத்க்ஷிப்தம் சாபி விஜ்ஞேயமுந்முகா²வஸ்தி²தம் ஸிர: |
ப்ராம்ஸு³தி³வ்யாஸ்த்ரயோகே³ஷு ஸ்யாது³த்க்ஷிப்தம் ப்ரயோக³த: || 34 ||

அதோ⁴முக²ம் ஸ்தி²தம் சாபி பு³தா⁴:⁴ ப்ராஹுரதோ⁴க³தம் |

லஜ்ஜாயாம் ச ப்ரணமே ச து:³கே² சாதோ⁴க³தம் ஸிர: || 35 ||

ஸர்வதோ ப்ரமணாச்சைவ ஸிர: ஸ்யாத் பரிலோலிதம் |
மூர்ச்சா²வ்யாதி⁴மதா³வேஸக³ரஹநித்³ராதி³ஷு ஸம்ரு²தம் || 36 ||

ரு²ஜுஸ்வபா⁴வஸம்ஸ்தா²நம் ப்ராக்ரு²தம் து ஸ்வபா⁴வஜம் |
மங்க³ஸ்யாத்⁴யநத⁴யாநஸ்வபா⁴வஜயகர்மஸு || 37 ||

ஏப்⁴யோ⁵ந்யே ப³ஹுவோ பே⁴தா³ லோகாபி⁴ந்யஸம்ஸ்ரிதா: |
தே ச லோகஸ்வபா⁴வேந ப்ரயோக்தவ்யா ப்ரயோக்த்ரு²பி:⁴ || 38 ||

த்ரயோத்³ஸவித⁴ம் ஹ்யேதச்சி²ர:கர்ம மயோதி³தம் |
அத: பரம் ப்ரவக்ஷயாமி த்³ரு²ஷ்டநாமிஹ லக்ஷணம் || 39 ||

காந்தா ப⁴யாநகா ஹாஸ்யா கருணா சாத்³பு⁴தா ததா² |
ரௌத்³ரோ வீரா ச பீ³பு⁴த்ஸா விஜ்ஞேயா ரஸத்³ரு²ஷ்டய: || 40 ||

ஸ்நிக்³தா⁴ ஹ்ரு²ஷ்டா ச தீ³நா ச க்ருத்³தா⁴ த்³ரு²ப்தா ப⁴யாந்விதா |
ஜுகு³ப்ஸிதா விஸ்மிதா ச ஸ்தா²யிபா⁴வேஷு த்³ரு²ஷ்டய: || 41 ||

ஸூந்யா ச மலிநா சைவ ஸ்ராந்தா லஜ்ஜாந்விதா ததா² |
க³லாநா ச ஸங்கிதா சைவ விஷண்ண முகுலா ததா² || 42 ||

குஞ்சிதா சாபி⁴த்ப்தா ச ஜிஹ்மா ஸலலிதா ததா² |
விதர்கிதார்த⁴முகுலா விப்⁴ராந்தா விலுப்தா ததா² || 43 ||

ஆகேகரா விகோஸா ச த்ரஸ்தா ச மதி³ரா ததா² |
ஷட்த்ரிம்ஸத்³ த்³ரு²ஷ்டயோ ஹ்யேதா தாஸு நாட்டயம் ப்ரதிஷ்டி²தம் || 44 ||

அஸ்ய த்³ரு²ஷ்டிவிதா⁴நஸ்ய நாநாபா⁴வரஸாஸ்ரயம் |
லக்ஷணம் ஸம்ப்ரவக்ஷயமி யதா²கர்ம ப்ரயோக³த: || 45 ||

ஹர்ஷப்ரஸாத³ஜநிதா காந்தாத்யர்த²ம் ஸமந்யதா² |
ஸப்⁴ருக்ஷேபகடாக்ஷா ச ஸ்ரு²ங்கா³ரே த்³ரு²ஷ்டிரிக்ஷயதே || 46 ||

ப்ரோத்³வ்ரு²த்தநிஷ்டப்³த⁴புடா ஸ்பு²ரது³த்³வ்ரு²த்ததாரகா |
த்³ரு²ஷ்டிப்⁴யாநாகாத்யர்த²ம் பீ⁴தா ஜ்ஞேயா ப⁴யாநகே || 47 ||

க்ரமாதா³குஞ்சிதபுடா விப்⁴ராந்தாகுலதாரகா |
ஹாஸ்யா த்³ரு²ஷ்டிஸ்து கர்தவ்யா குஹகாபி⁴ந்யம் ப்ரதி || 48 ||

பதிதோர்த்⁴வபுடா ஸாஸ்ரா மந்புமந்த்²ரதாரகா |

நாஸாக்³ராநுக³தா த்³ரு'ஷ்டி: கருணா கருணே ரஸே || 49 ||

யா த்வாகுஞ்சிதபக்ஷமாக்³ரா ஸாஸ்சர்யோத்³தத்தாரகா |

ஸௌம்யா விகஸிதாந்தா ச ஸாத்³பு⁴தா த்³ரு'ஷ்டிரத்³பு⁴தே || 50

க்ரூரா ரூக்ஷாருணேத்³வ்ரு'தநிஷ்டப்³த⁴புடதாரகா |

ப்⁴ருகுடிகுடிலா த்³ரு'ஷ்டி: ரௌத்³ரே ரௌத்³ரீ ரஸா ஸ்ம்ரு'தா || 51 ||

தீ³ப்தா விகஸிதா க்ஷுப்³தா⁴ க³ம்பீ⁴ரா ஸமதாரகா |

உத்²ப்²ல்²மமத்⁴யா த்³ரு'ஷ்டிஸ்து வீரா வீரரஸாஸ்யா || 52 ||

நிகுஞ்சிதபுடாபாங்கா³ கூ⁴ர்⁴ணைப்பலுததாரகா |

ஸம்ஸ்லிஷ்டஸ்தி²ரபக்ஷமா ச பீ³பு⁴தஸா த்³ரு'ஷ்டிரிஷ்யதே || 53 ||

நாஸாக்³ரஸக்தா நிமிஷா ததா²தோ⁴பா⁴க³சாரிணீ |

ஆகேகரபுடா ஸாந்தே ஸாந்தா த்³ரு'ஷ்டிர்பு⁴வேத்³ஸௌ || 54 ||

ரஸஜா த்³ரு'ஷ்டயோ ஹ்யேதா விஜ்²ரூயா லக்ஷணந்விதா |

அத: பரம் ப்ரவக்ஷ்யாமி ஸ்தா²யிபா⁴வஸமாஸ்யா: || 55 ||

வ்யாகோஸமத்⁴யா மது⁴ரா ஸ்தி²ததாராபி³லாஷிணீ |

ஸாநந்தா³ஸ்ருப்²லுதா த்³ரு'ஷ்டி: ஸ்நிக்³தே⁴யம் ரதிபா⁴வஜா || 56 ||

சலா ஹஸிதக³ர்பா⁴ ச விஸத்தாராநிமேஷிணீ |

கிஞ்சிதா³குஞ்சிதா த்³ரு'ஷ்டி: ஹ்ரு'ஷ்டா ஹாஸே ப்ரகீ³திதா || 57 ||

அவஸ்ரஸ்தோத்தரபுடா கிஞ்சித்ஸரம்ப்³த⁴தாரகா |

மந்த்³ஸஞ்சாரிணீ தீ³நா ஸா ஸோகே த்³ரு'ஷ்டிரிஷ்யதே || 58 ||

ரூக்ஷா ஸ்தி²ரோத்³த⁴புடா நிஷ்டப்³தோ⁴த்³த⁴ரு'த்ததாரகா |

குடிலா ப்⁴ருகுடிர்த்³ரு'ஷ்டி: க்ருத்³தா⁴ க்ரோதே⁴ விதீ⁴யதே || 59 ||

ஸம்ஸ்தி²தே தார்கே யஸ்யா: ஸ்தி²தா விகஸிதா ததா² |

ஸத்த்வமுத்³கி³ரதீ த்³ரு'ப்தா த்³ரு'ஷ்டிருத்ஸாஹஸம்ப⁴வா || 60 ||

விஸ்பா²நிதோப⁴யபுடா ப⁴யகம்பிததாரகா |

நிஷ்க்ராந்தமத்⁴யா த்³ரு'ஷ்டிஸ்து ப⁴யபா⁴வே ப⁴யாந்விதா || 61 ||

ஸங்கோசிதபுடாத்⁴யாமா த்³ரு'ஷ்டிரமீ³லிததாரகா |

பக்ஷமோத்³தே³ஸாத் ஸமுத்³விக்³நா ஜுகு³ப்ஸாயாம் ஜுகு³ப்ஸிதா || 62 ||

ப்⁴ரு³ஸமுத்³வ்ரு³த்ததாரா ச நஷ்டோப⁴யபுடாந்விதா |
 ஸமா விகவிதா த்³ரு³ஷ்டிர்விஸ்மிதா விஸ்மயே ஸ்ம்ரு³தா || 63 ||
 ஸ்தா²யிபா⁴வாஸ்யா ஹ்யேதா விஜ்ஞேயா: த்³ரு³ஷ்டயோ பு³தை:⁴ |
 ஸஞ்சாரிணீநாம் த்³ரு³ஷ்டநாம் ஸம்பர்வக்ஷயாமி லக்ஷணம் || 64 ||
 ஸமதாரா ஸமபுடா நிஷ்கம்பா ஸூந்யத்³ர்ஸநா |
 பா³ஹ்யாந்தா²க்³ராஹிணீ த்⁴யாமா ஸூந்யா த்³ரு³ஷ்டி: ப்ரகீர்திதா || 65 ||
 ப்ரஸ்பந்த³மாநபக்ஷமாக்³ரா நாத்யர்த²முகுலை: புடை: |
 மலிநாந்தா ச மலிநா த்³ரு³ஷ்டிர்விஸ்மிததாரகா || 66 ||
 ஸ்ரமப்ரம்லாபிதபுடா க்ஷாமா குஞ்சிதலோசநா |
 ஸந்நா பதிததாரா ச ஸ்ரான்தா த்³ரு³ஷ்டி: ப்ரகீர்திதா || 67 ||
 கிஞ்சித்³ஞ்சிதபக்ஷமாக்³ரா பதிதோர்த்⁴வபுடா ஹ்ரியா |
 த்ரபாதோ⁴க³ததாரா ச த்³ரு³ஷ்டிர்லஜ்ஜாந்விதா து ஸா || 68 ||
 ம்லாநப்⁴ருபுடபக்ஷமா யா ஸிதி²லா மந்த³சாரிணீ |
 க்ரமப்ரவ்ரு³ஷ்டதாரா ச க்³லாநா த்³ரு³ஷ்டிஸ்து ஸா ஸ்ம்ரு³தா || 69 ||
 கிஞ்சிச்சலா ஸ்தி²ரா கிஞ்சிது³த்³க³தா திர்யகா³யதா |
 கூ³டா⁴ சகிததாரா ச ஸங்கிதா த்³ரு³ஷ்டிரிஷ்யதே || 70 ||
 விஷாத்³விஸ்தீர்ணபுடா பர்யஸ்தாந்தா நிமேஷிணீ |
 கிஞ்சிந்நிஷ்டப்³த⁴தாரா ச கார்யா த்³ரு³ஷ்டிர்விஷாதி³நீ || 71 ||
 ஸ்ப்²ரதா³ஸ்விஷ்டபக்ஷமாக்³ரா முகுலோர்த்⁴வபுடாஞ்சிதா |
 ஸுகோ²ந்மீவிததாரா ச முகுலா த்³ரு³ஷ்டிரிஷ்யதே || 72 ||
 ஆநிகுஞ்சிதபக்ஷமாக்³ரா புடைராகுஞ்சிதைஸ்ததா² |
 ஸம்நிகுஞ்சிததாரா ச குஞ்சிதா த்³ரு³ஷ்டிரிஷ்யதே || 73 ||
 மந்தா³யமாநதாரா யா புடை: ப்ரசலிதைஸ்ததா² |
 ஸந்தாபோபல்லுதா த்³ரு³ஷ்டிரபி⁴தப்தா து ஸவ்யதா² || 74 ||
 லம்பி³தாகுஞ்சிதபுடா ஸநைஸ்திர்யங் நி³க்ஷிணீ |
 நி³கூ³டா⁴ கூ³ட⁴தாரா ச ஜிஹ்மா த்³ரு³ஷ்டிருதா³ஹ்ரு³தா || 75 ||
 மது⁴ராகுஞ்சிதாந்தா ச ஸப்⁴ருக்ஷபா ச ஸஸ்மிதா |
 ஸமமந்யவிகாரா ச த்³ரு³ஷ்டி: ஸா லலிதா ஸ்ம்ரு³தா || 76 ||

விதர்கோத்³வர்திதபுடா ததை²வோத்²பு²ல்லதாரகா |
 அதோ⁴க³தவிசாரா ச த்³ரு³ஷ்டிரேஷா விதர்கிதா || 77 ||
 அர்த⁴வ்யாகோஸபக்ஷமா ச ஹ்லாதா³ர்த⁴முகுலை: புடை: |
 ஸ்மிதார்ஸமுகுலா த்³ரு³ஷ்டி: கிஞ்சில்லுவிததாரகா || 78 ||
 அநவஸ்தி²ததாரா ச விப்⁴ராந்தாகுலத³ர்ஸநா |
 விஸ்தீர்ணோத்²பு²ல்லமத்⁴யா ச விப்⁴ராந்தா த்³ரு³ஷ்டிருச்யதே || 79 ||
 புடௌ ப்ரஸ்பு²ரிதௌ யஸ்ய நிஷ்டப்³தௌ⁴ பதிதௌ புந: |
 விலுப்தோத்³வ்ரு³த்ததாரா ச த்³ரு³ஷ்டிரேஷா து விப்லுதா || 80 ||
 ஆகுஞ்சிதபுடாபாங்கா³ ஸங்க³தார்த⁴நிமேஷிணீ |
 முஹூர்வ்யாவ்ரு³த்ததாரா ச த்³ரு³ஷ்டிராகேகரா ஸ்ம்ரு³தா || 81 ||
 விகோஸிதோப⁴யபுடா ப்ரோத்²பு²ல்லா சாநிமேஷிணீ |
 அநவஸ்தி²தஸஞ்சாரா விகோஸா த்³ரு³ஷ்டிருச்யதே || 82 ||
 த்ராஸோத்³வ்ரு³த்தபுடா யா து ததோ²த்கம்பிததாரகா |
 ஸந்த்ராஸோத்²பு²ல்லமத்⁴யா ச த்ரஸ்தா த்³ரு³ஷ்டிருதா³ஹ்ரு³தா || 83 ||
 ஆகு⁴ர்ணமாநமத்⁴யா யா க்ஷாமாந்தாஞ்சிதலோசநா |
 த்³ரு³ஷ்டிர்விகஸிதாபாங்கா³ மதி³ரா தருணே மதே³ || 84 ||
 கிஞ்சிதா³கு⁵சிதபுடா ஹ்யநவஸ்தி²ததாரகா |
 ததா²சலிதபக்ஷமா ச த்³ரு³ஷ்டிர்மத்⁴யமதே³ ப⁴வேத் || 85 ||
 ஸநிமேஷாநிமேஷா ச கிஞ்சித்³ த்³ர்ஸிததாரகா |
 அதோ⁴பா⁴க³சீ த்³ரு³ஷ்டிரத⁴மே து மதே³ ஸ்ம்ரு³தா || 86 ||
 இத்யேவம் லக்ஷிதா ஹ்யேதா ஷ்டத்ரிம்ஸத்³ த்³ரு³ஷ்டயோ மயா |
 ரஸஜா ஸஹஜாஸ்சாஸாம் விநியோக³ம் நிபோ³த⁴த || 87 ||
 ரஸஜாஸஸ்து ரஸேஷவேவ ஸ்தா²யிஷு ஸ்தா²யித்³ரு³ஷ்டய: |
 ஸ்ரு³ணுத வ்யபி⁴சாரிண்ய: ஸஞ்சாரிஷு யதா²ஸ்தி²தா: || 88 ||
 ஸூந்யா த்³ரு³ஷ்டிஸ்து சிந்தாயாம் ஸ்தம்பே⁴ சாபி ப்ரகீர்திதா |
 நிர்வேதே³ சாபி மலிநா வைவரண்யே ச விதீ⁴யதே || 89 ||
 ஸ்ராந்தா ஸ்ரமார்தே ஸ்வேதே³ ச லஜாயாம் லலிதா ததா² |

அபஸ்மாரே ததா² வ்யாதௌ⁴ க்³லாந்யாம் க்³லாநா விதீ⁴யதே || 90 ||

ஸங்காயாம் ஸங்கிதா ஜ்ஞேயா விஷாதா³ர்தே² விஷாதி³நீ |
நித்³ராஸ்வந்நஸுகா²ர்தே²ஷு முகூலா த்³ரு³ஷ்டி³ஷ்யதே || 91 ||

குஞ்சிதாஸுலிதாநிஷ்டது³ஷ்ப்ரேக்ஷாக்ஷிவ்யதா²ஷு ச |
அபி⁴தப்தா ச நிர்வேதே³ ஹ்யபி⁴கா⁴தாபி⁴தாபயோ: || 92 ||

ஜிஹ்மா த்³ரு³ஷ்டிரஸுலியாயாம் ஜட³தாலஸ்யயோஸ்ததா² |
த்⁴ரு³தௌ ஹர்ஷே ஸலலிதா ஸ்ம்ரு³தௌ தர்கே ச தர்கிதா || 93 ||

ஆஹ்லாதி³ஷ்வர்த⁴முகூலா க்³ந்த⁴ஸ்பர்ஸஸுகா²தி³ஷு |
விப்⁴ராந்தா த்³ரு³ஷ்டிராவேகே³ ஸம்ப்⁴ரமே விப்⁴ரமே ததா² || 94 ||

விலுப்தா சபலோந்மா³து: ³கா²ர்திமரணா³தி³ஷு |
ஆகேகரா து³ராலோகே விச்சே²த³ப்ரேஅக்ஷிதேஷு ச || 95 ||

விபோ³த⁴க்³ர்வாமர்ஸௌக்³ர்யமதிஷு ஸ்யாத்³விகோஸிதா |
த்ரஸ்தா த்ராலே ப⁴வேத்³ த்³ரு³ஷ்டி³ம்³தி³ரா ச மதே³ஷ்விதி || 96 ||

ஷடத்ரிம்ஸத்³ த்³ரு³ஷ்டயோ ஹ்யேதா யதா²வத் ஸமுதா³ஹ்ரு³தா: |
ரஸஜாநாம் து த்³ரு³ஷ்டநாம் பா⁴வஜாநாம் ததை²அவ ச || 97 ||

தாராபுட்ப்⁴ருவாம் கர்ம க்³த³தோ மே நிபோ³த⁴த |
ப்⁴ரமணம் வலநம் பாதஸ்ஸலநம் ஸம்ப்⁴ரவேஸநம் || 98 ||

விவர்தநம் ஸமுத்³வ்ரு³த்தம் நிஷ்க்ராம: ப்ராக்ரு³தம் ததா² |
புடாந்தர்மண்ட³லாவ்ரு³த்திஸ்தாரயோர்ப்⁴ரமணம் ஸ்ம்ரு³தம் || 99 ||

வலநம் க்³மநம் தர்யஸ்ரம் பாதநம் ஸ்ரஸ்ததா ததா² |
சலநம் கம்பநம் ஜ்ஞேயம் ப்ரவேஸோ⁵ந்த:ப்ரவேஸநம் || 100 ||

விவர்தநம் கடாக்ஷஸ்து ஸமுத்³வ்ரு³த்தம் ஸமுந்நதி: |
நிஷ்க்ராமோ நிக்³ம: ப்ரோக்த: ப்ராக்ரு³தம் து ஸ்வபா⁴வஜம் || 101 ||

அதை²ஷாம் ரஸபா⁴வேஷு விநியோக³ம் நிபோ³த⁴த |
ப்⁴ரமணம் சலநோத்³வ்ரு³த்தே நிஷ்க்ராமோ வீரரௌத்³ரயோ: || 102 ||

நிஷ்க்ராமணம் ஸம்வலநம் கர்தவ்யம் து ப⁴யாநகே |
ஹாஸ்யபீ³ப⁴தஸ்யோஸ்சாபி ப்ரவேஸநமிஹேஷ்யதே || 103 ||

பாதநம் கருணை கார்யம் நிஷ்க்ராமணமதா²த்³பு⁴தே |
 ப்ராக்ரு³தம் ஸேஷபா⁴வேஷு ஸ்ரு³ங்கா³ரே ச விவர்திதம் || 104 ||

ஸ்வபா⁴வஸித்³த⁴மேவைதத் கர்மம் லோகக்ரியாஸ்ரயம் |
 ஏவம் ரேஸேஷு பா⁴வேஷு தாராகர்மாணி யோஜயேத் || 105 ||

அதா²஽த்ரைவ ப்ரவக்ஷயாமி ப்ரகாரந் த³ர்ஸநஸ்ய து |
 ஸமம் ஸாசய்நுவ்ரு³த்தே ச ஹ்யாலோகிதவிலோகிதே || 106 ||

ப்ரலோகிதோல்லோகிதே சாப்யவலோகிதமேவ ச |
 ஸமதாரம் ச ஸௌம்யம் ச யத்³த்³ரு³ஷ்டம் தத் ஸமம் ஸம்ரு³தம் || 107 ||

பக்ஷமாந்தரக³ததாரம் ச த்ர்யஸ்ரம் ஸாசீக்ரு³தம் து தத் |
 ரூபநிர்வர்ணநா யுக்தமநுவ்ரு³த்தமிதி ஸம்ரு³தம் || 108 ||

ஸஹஸா த³ர்ஸநம் யத் ஸ்யாத்ததா³லோகிதமுச்யதே |
 விலோகிதம் ப்ரு³ஷ்டதஸ்து பார்ஸ்வாப்⁴யாம் து ப்ரலோகிதம் || 109 ||

ஊர்த⁴வமுல்லோகிதம் ஜ்ஞேயமவலோகிதமப்யத:⁴ |
 இத்யேஷு த³ர்ஸநவிதி:⁴ ஸர்வபா⁴வரஸாஸ்ரய: || 110 ||

தாராக்ரு³தோ⁵ஸ்யாருக³தம் புடகர்ம நிபோ³த⁴த |
 உந்மேஷஸ்ச நிமேஷஸ்ச ப்ரஸ்ரு³தம் குஞ்சிதம் ஸமம் || 111 ||

விவர்திதம் ஸ ஸ்பு²ரிதம் பிஹிதம் ஸவிதாடி³தம் |
 விஸ்லேஷ: புடயோர்யஸ்து ஸ தூந்மேஷ: ப்ரகீர்தித: || 112 ||

ஸமாக³மோ நிமேஷ: ஸ்யாதா³யாம: ப்ரஸ்ரு³தம் ப⁴வேத் |
 ஆகு⁵சிதம் குஞ்சிதம் ஸ்யாத் ஸமம் ஸ்வாபா⁴விகம் ஸம்ரு³தம் || 113 ||

விவர்திதம் ஸமுத்³வ்ரு³த்தம் ஸ்பு²ரிதம் ஸ்பந்தி³தம் ததா² |
 ஸ்த²கி³தம் பிஹிதம் ப்ரோக்தமாஹதம் து விதாடி³தம் || 114 ||

அதை²ஷம் ரஸபா⁴வேஷு விநியோக³ம் நிபோ³த⁴த |
 க்ரோதே⁴ விவர்திதம் கார்யோ நிமேஷோந்மேஷண: ஸஹ || 115 ||

விஸ்மயார்²தே²ஷு ஹர்ஷே ச வீரே ச ப்ரஸ்ரு³தம் ஸம்ரு³தம் |
 அநிஷ்டத³ர்ஸநே க³ந்தே⁴ ரேஸ ஸ்பர்ஸே ச குஞ்சிதம் || 116 ||

ஸ்ரு³ங்கா³ரே ச ஸமம் கார்யமீர்ஷ்யாஸு ஸ்பு²ரிதம் ததா² |
 ஸுப்தமூர்ச்சி²தவாதோஷணதூ⁴மவர்ஷாஞ்ஜநார்திஷு || 117 ||

நேத்ரரோகே³ ச பிஹிதமபி⁴கா⁴தே விதாடி³தம் |
 இத்யேவம் ரஸபா⁴வேஷு தாரகாபுடயோர்விதி⁴ || 118 ||
 கார்யாநுக³தமஸ்யைவ ப்⁴ருவோ: கர்ம நிபோ³த⁴த |
 உத்க்ஷேப: பாதநஸ்சைவ ப்⁴ருகுட சதுரம் ப்⁴ருவோ: || 119 ||
 குஞ்சிதம் ரேசிதம் சைவ ஸஹஜம் சேதி ஸப்ததா⁴ |
 ப்⁴ருவோருந்நதிருத்க்ஷேப: ஸமமேகைகஸோ⁵பி வா || 120 ||
 அநேநைவ க்ரமே²ணவ பாதநம் ஸ்யாதீ³தோ⁴முக²ம் |
 ப்⁴ருவோர்மூலஸமுத்க்ஷேபாத் ப்⁴ருகுட பரி³கீர்திதா || 121 ||
 சதுரம் கி⁵சிது³ச்ச²வாஸாந்மது⁴ராயதயா ப்⁴ருவோ: |
 ஏகஸ்யா உப⁴யோர்வாபி ம்ரு³து³பங்க³ஸ்து குஞ்சிதம் || 122 ||
 ஏகஸ்யா ஏவ லலிதாது³த்க்ஷேபாத்³ரேசிதம் ப்⁴ருவ: |
 ஸஹஜாதம் து ஸஹஜம் கர்ம ஸ்வாபா⁴விகம் ஸம்ரு³தம் || 123 ||
 அதை²ஷாம் ஸம்ப்ரவக்ஷயாமி ரஸபா⁴வப்ரயோஜநம் |
 கோபே விதர்கே ஹேலாயாம் லீலாதௌ³ ஸஹஜே ததா² || 124 ||
 ஸ்ரவணே த்³ர்ஸநே சைவ ப்⁴ருவமேகாம் ஸமுத்க்ஷிபேத் |
 உத்க்ஷேபோ விஸம்யே ஹர்ஷே ரோஷே சைஅவ த்³வயோரபி || 125 ||
 ஆஸூயிதஜுகு³ப்ஸாயாம் ஹாஸ்யே க்⁴ராணே ச பாதநம் |
 க்ரோத⁴ஸ்தா²நேஷு தீ³ப்தேஷு யோஜயேத் ப்⁴ருகுடம் பு³த:⁴ || 126 ||
 ஸ்ருங்கா³ரே லலிதே ஸௌம்யே ஸுகே² ஸ்பர்ஸே ப்ரபோ³த⁴நே |
 ஏவம் விதே⁴ஷு பா⁴வேஷு சதுரம் து ப்ரயோஜயேத் || 127 ||
 ஸ்த்ரீ³புருஷயோஸ்ச ஸம்லாபே நாநாவஸ்தா²ந்தராத்தமகே |
 மோட்டாயிதே குட்டமிதே விலாஸே கிலகிஞ்சிதே || 128 ||
 நிகுஞ்சிதம் து கர்தவ்யம் ந்ரு³த்தே யோஜ்யம் து ரேசிதம் |
 அநாவித்³தே⁴ஷு பா⁴வேஷு வித்³யாத் ஸ்வாபா⁴விகம் பு³த:~⁴ || 129 ||
 இத்யேவம் து ப்⁴ருவ: ப்ரோக்தம் நாஸாகர்ம நிபோ³த⁴த |
 நதா மந்தா³ விக்ரு³ஷ்டா ச ஸோச்ச²வாஸா ச விகூணிதா || 130 ||
 ஸ்வாபா⁴விகா சேதி பு³தை:~⁴ ஷட்³விதா⁴ நாஸிகா ஸம்ரு³தா |

நதா முஹூ:ஸ்விஷ்டபுடா மந்தா³ து நிப்⁴ரு³தா ஸ்ம்ரு³தா || 131 ||

விக்ரு³ஷ்டோத்²பு²ல்விதபுடா ஸோச்ச²வாஸா க்ரு³ஷ்டமாருதா |
விகுணிதா ஸங்குசிதா ஸமா ஸ்வாபா⁴விகா ஸ்ம்ரு³தா || 132 ||

நாஸிகாலக்ஷணம் ஹ்யேதத் விநியோக³ம் நிபோ³த⁴த |
மதோ³த்கம்பஸமாயுக்தே நாரீ³னாமநுரோத⁴நே || 133 ||

நி:ஸ்வாஸே ச நதா கார்யா நாஸிகா நாட்யயோக்த்ரு³பி:⁴ |
விச்சி²ந்நமந்த³ருதி³தே ஸோச்ச²வாஸே ச நதா ஸ்ம்ரு³தா || 134 ||

நிர்வேகௌ³தஸூக்யசிந்தாஸு மந்தா³ ஸோகே ச யோஜயேத் |
தீவ்ரக³ந்தே⁴ விக்ரு³ஷ்டாம் தெள ரௌத்³ரே வீரே ததை²வ ச || 135 ||

இஷ்டக்⁴ராணே ததோ²ச்ச²வாஸே தீ³ர்கோ⁴ச்ச²வாஸாம் ப்ரயோஜயேத் |
விகுணிதா ச கர்தவ்யா ஜுகு³ப்ஸாயாமஸூயாதி³ஷு || 136 ||

கார்யா ஸேஷு பா⁴வேஷு தஜ்ஜைரு: ஸ்வாபா⁴விகா ததா² |
க்ஷாமம் பு²ல்லம் ச கூ⁴ர்ணம் ச கம்பிதம் குஞ்சிதம் ஸமம் || 137 ||

ஷட்³வித⁴ம் க³ண்ட³முத்³தி³ஷ்டம் தஸ்ய லக்ஷணமுச்சயதே |
க்ஷாமம் சாவநதம் ஜ்ஞேயம் பு²ல்லம் விகுணிதம் ப⁴வேத் || 138 ||

விததம் கூ⁴ர்ணமத்ரோக்தம் கம்பிதம் ஸ்பு²ரிதம் ப⁴வேத் |
ஸ்யாத் குஞ்சிதம் ஸங்குஞ்சிதம் ஸமம் ப்ராக்ரு³தமுச்சயதே || 139 ||

க³ண்ட³யோர்லக்ஷணம் ப்ரோக்தம் விநியோக³ம் நிபோ³த⁴த |
க்ஷாமம் து:³கே²ஷு கர்தவ்யம் ப்ரஹர்ஷே பு²ல்லமேவ ச || 140 ||

பூர்ணமுத்ஸாஹக³ர்வேஷு ரோமஹர்ஷேஷு கம்பிதம் |
குஞ்சிதம் ச ஸரோமாஞ்சம் ஸ்பர்ஸே ஸீதே ப⁴யே ஜ்வரே || 141 ||

ப்ராக்ரு³தம் ஸேஷபா⁴வேஷு க³ண்ட³கர்ம் ப⁴வேதி³தி |
விவர்தநம் கம்பநம் ச விஸர்கோ³ விநிகூ³ஹநம் || 142 ||

ஸந்த³ஷ்டகம் ஸமுத்³க³ம் ச ஷட் கர்மாண்யத⁴ரஸ்ய து |
விகுணிதம் விவர்தஸ்து வேபநம் கம்பநம் ஸ்ம்ரு³தம் || 143 ||

விநிஷ்க்ராமோ விஸர்க³ஸ்து ப்ரவேஸோ விநிகூ³ஹநம் |
ஸந்த³ஷ்டகம் த்³விஹைஅர்த³ஷ்டம் ஸமுத்³க: ³ஸஹைஜோநந்தி || 144 ||

இத்யோஷ்ட²லக்ஷணம் ப்ரோக்தம் விநியோக³ம் நிபோ³த⁴த |

அஸூயாவேத³நாவஜ்ஞாப⁴யாதி³ஷு விவர்தநம் || 145 ||

கம்பநம் வேபநம் சீதப⁴யரோஷஜவாதி³ஷு |

ஸ்த்ரீ⁴அணம் விலாஸே விவ்வோகே விஸர்கோ³ ரஞ்ஜநே ததா² || 146 ||

விநிக்³ஹநமாயாஸே ஸந்த³ஷ்டம் க்ரோத⁴கர்மஸு |

ஸமுத³க³ஸ்த்வநுகம்பாயாம் சம்ப³நே சாபி⁴நந்த³நே || 147 ||

இத்யோஷ்ட²கர்மாண்யுக்தாநி சிபு³கஸ்ய நிபோ³த⁴த |

குட்டநம் க²ண்ட³நம் சி²ந்நம் சக்கிதம் லேஹநம் ஸமம் || 148 ||

த³ஷ்டம் ச த³ந்தக்ரியயா சிபு³கம் த்விஹ லக்ஷயதே |

குட்டநம் த³ந்தஸங்க⁴ர்ஷ: ஸம்ஸ்போ²ட: க²ண்ட³நம் முஹு: || 149 ||

சி²ந்நம் து கா³ட⁴ஸம்ஸ்லேஷஸ்சக்கிதம் தூ³ரவிச்சுதி: |

லேஹநம் ஜிஹ்வயா லேஹ: கிஞ்சித் ஸ்லேஷ: ஸமம் ப⁴வேத் || 150 ||

த³ந்தைர்த³ஷ்டே⁵த⁴ரே த³ஷ்டமித்யேஷாம் விநியோஜநம் |

ப⁴யசீதஜ்வரக்ரோத⁴க்³ரஸ்தாநாம் குட்டநம் ப⁴வேத் || 151 || ஜபாத⁴யநஸம்லாப⁴க்ஷயயோ

ச க²ண்ட³நம் |

சி²ந்நம் வ்யாதௌ⁴ ப⁴யே சீதே வ்யாயாமே ருதி³தே ம்ரு³தே || 152 ||

ஜ்ரு³ம்ப⁴ணே சக்கிதம் கார்யம் ததா² லேஹ்யே ச லேஹநம் |

ஸமம் ஸ்வபா⁴வபா⁴வேஷு ஸந்த³ஷ்டம் க்ரோத⁴கர்மஸு || 153 ||

இதி த³ந்தோஷ்ட²ஜிஹ்வாநாம் கரணச்சிபு³கக்ரியா |

விது⁴தம் விநிவ்ரு³த்தம் ச நிர்பு⁴க்³நம் பு⁴க்³நமேவ ச || 154 ||

விவ்ரு³தம் ச ததோ²த்³வாஹி கர்மாண்யத்ராஸ்யஜாநி து |

வ்யாவ்ரு³த்தம் விநிவ்ரு³த்தம் ஸ்யாத்³விது⁴தம் திர்யகா³யதம் || 155 ||

அவாங்மு³க²த்வம் நிர்பு⁴க்³நம் வ்யாபு⁴க்³நம் கிஞ்சிதா³யதம் |

விஸ்லிஷ்டோஷ்ட²ம் ச விவ்ரு³தமுத்³வாஹ்யுத்க்ஷிப்தமேவ ச || 156 ||

விநிவ்ரு³த்தமஸூயாயாமீர்ஷ்யாக்ரோத⁴க்ரு³தேந ச |

அவஜ்ஞாவிவ்ரு³தாதௌ³ ச ஸ்த்ரீ⁴ண கார்யா ப்ரயோக்த்ரு³பி:⁴ || 157 ||

விது⁴தம் வாரணே சைவ நைவமித்யேவமாதி³ஷு |

நிர்பு⁴க்³நம் சாபி விஜ்ஞேயம் க³ம்பீ⁴ராலோகநாதி³ஷு || 158 ||

பு⁴க்³நம் லஜாந்விதே யோஜ்யம் யதீநாம் து ஸ்வபா⁴வஜம் |
 நிர்வேதௌ³த்ஸூக்யசிந்தாஸு நயே ச விநிமந்த்ரணே || 159 ||
 விவ்ரு³த்தம் சாபி விஜ்ஞேயம் ஹாஸ்யஸோகப⁴யாதி³ஷு |
 ஸ்தீர்³னாமுத்³வாஹி லீலாயாம் க³ர்வே க³ச்ச²த்யநாத³ரே || 160 ||
 ஏவ நாமேதி கார்யம் ச கோபவாக்யே விசக்ஷண: |
 ஸமம் ஸாச்யநுவ்ரு³த்தாதி³ யச்ச த்³ரு³ஷ்டிவிகல்பிதம் || 161 ||
 தஜ்ஜ்ஞௌஸ்தேநாநுஸாரேண கார்யம் தத³நுக³ம் முக²ம் |
 அதா²தோ முக²ராக³ஸ்து சதுர்தா⁴ பரிகீர்தித: || 162 ||
 ஸ்வாபா⁴விக: ப்ரஸந்நஸ்ச ரக்த: ஸ்யாமோ⁵ர்த²ஸம்ஸ்ரய: |
 ஸ்வாபா⁴விகஸ்து கர்தவ்ய: ஸ்வபா⁴வாபி⁴நயாஸ்ரய: || 163 ||
 மத்யஸ்தா²தி³ஷு பா⁴வேஷு முக²ராக:³ ப்ரயோக்த்ரு³பி:⁴ |
 ப்ரஸந்நஸ்த்வத்³பு⁴தே கார்யோ ஹாஸ்யஸ்ரு³ங்கா³ரயோஸ்ததா² || 164 ||
 வீரரௌத்³ரமதா³த்³யேஷு ரக்த: ஸ்யாத் கருணே ததா² |
 ப⁴யாநகே ஸபீ³பு⁴தீஸே ஸ்யாமம் ஸஞ்ஜாயதே முக²ம் || 165 ||
 ஏவம் பா⁴வரஸார்தே²ஷு முக²ராக³ம் ப்ரயோஜயேத் |
 ஸாகா²ங்கோ³பாங்க³ஸம்யுக்த: க்ரு³தோ⁵ப்யபி⁴நய: ஸூப:⁴ || 166 ||
 முக²ராக³விஹீநஸ்து நைவ ஸோபா⁴ந்விதோ ப⁴வேத் |
 ஸரீராபி⁴நயோ⁵ல்போ⁵பி முக²ராக³ஸம்ந்வித: || 167 ||
 த்³விகு³ணம் லப⁴தே ஸோபா⁴ம் ராத்ராவிவ நிஸாகர: |
 நயநாபி⁴நயோ⁵பி ஸ்யாந்நாநாபா⁴வரஸாஸ்பு²ட: || 168 ||
 முக²ராக³ந்விதோ யஸ்மாந்நாட்யமத்ர ப்ரதிஷ்டி²தம் |
 யதா² நேத்ரம் ப்ரஸர்பேத முக²பூ⁴த்³ரு³ஷ்டிஸம்யுக்தம் || 169 ||
 ததா² பா⁴வரஸோபேதம் முக²ராக³ம் ப்ரயோஜயேத் |
 இத்யேவம் முக²ராக³ஸ்து ப்ரோக்தோ பா⁴வரஸாஸ்ரய: || 170 ||
 அத: பரம் ப்ரவக்ஷயாமி க்³ரீவாகர்மாணி வை த்³விஜா: ! |
 ஸமா ந்தோந்ந்தா தர்யஸ்ரா ரேசிதா குஞ்சிதாஞ்சிதா || 171 ||
 வலிதா ச நிவ்ரு³த்தா ச க்³ரீவா நவவிதா⁴ர்த²: |
 ஸமா ஸ்வாபா⁴விகீ த்யாநஸ்வபா⁴ஜபகர்மஸு || 172 ||

நதா நதாஸ்யாலங்காரப³ந்தே⁴ கண்டா²வலம்ப³நே ,
உந்நதாப்யுந்நதமு² க்³ரீவா சோர்த்⁴வநிவேஸநே || 173 ||

தர்யஸ்ரா பார்ஸ்வக³தா ஜ்ஞேயா ஸ்கந்த⁴பா⁴ரே⁵தி து:³கி²தே |
ரேசிதா விது⁴தப்⁴ராந்தா ஹாவே மத²ந்ரு³த்தயோ: || 174 ||

குஞ்சிதாகுஞ்சிதே மூர்த்⁴நி தா⁴ரிதே க³லரக்ஷணே |
அஞ்சிதாபஸ்ரு³தோத்³ப³ந்த⁴கேஸகர்ஷோர்த்⁴வத³ர்ஸநே || 175 ||

பார்ஸ்வோந்மு² ஸ்யாத்³வலிதா க்³ரீவாபே⁴தை³ர்ஸ வீக்ஷணே |
நிவ்ரு³தாபி⁴மு²பூ⁴தா ஸ்வஸ்தா²நாபி⁴முகா²தி³ஷு || 176 ||

இத்யாதி³ லோகபா⁴வார்தா² க்³ரீவாப⁴ங்கை³ரநேகதா⁴ |
க்³ரீவாகர்மாணி ஸர்வாணி சிர: கர்மாநுகா³நி ஹி || 177 ||

சிரஸ: கர்மண: கர்ம க்³ரீவாயா: ஸம்பர்வர்ததே |
இத்யேதல்ஸக்ஷணம் ப்ரோக்தம் சீர்ஷோபாங்க³ஸமாஸ்ரயம் |
அங்க³கர்மாணி ஸேஷாணி க³த³தோ மே நிபோ³த⁴த || 179 ||

இதி பா⁴ரதீயே நாட்யஸாஸ்த்ரே உபாங்க³விதா⁴நம் நாம அஷ்டமோ⁵த்⁴யாய: |

Encoded by Padmakar Dadegaonkar dadegaonkar@yahoo.com

Natya Shastra Chapter 8

pdf was typeset on March 24, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

